

succulenta

MAANDBLAD VAN DE NEDERLANDS-BELGISCHE VERENIGING
VAN LIEFHEBBERS VAN CACTUSSEN EN ANDERE VETPLANTEN

Parodia minima Rausch

Foto: W. Rausch

ISBN 0039-4467

64ste JAARGANG
No. 9
SEPTEMBER 1985

NIEUWBESCHRIJVING

Parodia minima Rausch spec. nov.

W. RAUSCH

Simplex, globosa, ad 40 mm diametens, costis ad 25, spiraliter tortis, in tubercula 2-3 mm longa divisis; areolis rotundis, 1 mm diametentibus, albo- ad clare-fusco-tomentosis; aculeis marginalibus ca. 20, 14-16 eorum setosis, vitreo-albis, 3 paribus griseo-fuscis, rubicunde-acuminatis, ad 6 mm longis, accumbentibus et inter se contextis; aculeis centralibus 2-4 decussatis, inferiore longissimo, ad 12 mm longo, prominente, unguiformi deorsum involuto, rubro- ad violaceo-fusco; aculeis omnibus pruinosis. Floribus 35 mm longis et diametentibus; ovario et receptaculo rubro, lana alba et setis nigris tecto; phyllis perigonii angustis, ad 2 cm longis et 3 mm latis, rubris, exterioribus obscurioribus; filamentis rubris, stylo flavido-albo, stigmatibus (10) albis ad flavis, 5 mm longis. Fructu globoso, 2-3 mm diametente, fusco-rubro. Seminibus Parodiae microspermae (Web.) Speg. modo.

Patria: Argentina, Catamarca, Rio Guayamba.

Typus: Rausch 757, depositus in Collectione Plantarum Succulentarum Municipali Turicensi, Helvetia.

Beschrijving:

Lichaam enkelvoudig, bolvormig, tot 40 mm diameter.

Ribben tot 25, spiraalvormig, verdeeld in 2-3 mm lange knobbeltjes. **Areolen** rond, 1 mm diameter, bedekt met wit tot lichtbruin woluilt. **Randdorens** circa 20, daarvan 14-16 borstelig en glasachtig wit en 3 paren grijsbruin met een roodachtige punt, alle tot 6 mm lang, aanliggend en met elkaar vervlochten; **middendorens** 2-4, indien 4 dan in een kruis staand, de onderste de langste en wel tot 12 mm met een sterk omgebogen punt, rood-tot violetbruin. Alle dorens lijken bedekt met rijp te zijn.

Bloemen 35 mm lang en breed; vruchtbeginsel en bloembuis rood, bezet met witte wol en zwarte borstelharen. **Bloembladeren** smal, tot 2 cm lang en 3 mm breed, rood, naar de punt toe iets donkerder. **Meeldraden** rood.

Stamper crème-wit; **stempel** wit tot geel met 10 stempellobben, 5 mm lang.

Vrucht bolvormig, 2-3 mm diameter, donkerbruin-rood.

Zaad zoals dat van *Parodia microsperma* (Web.) Speg.

Groeiplaats langs de Rio Guayamba, provincie Catamarca, Argentinië.

Type verzameld onder nummer Rausch 757 en gedeponeed in de Städtische Sukkulentsammlung van Zürich.

Door zijn schutkleur verstoopt dit kleinood zich met succes in het rotsachtige berglandschap. Zijn grootte en zijn bloemvorm en misschien ook zijn geografische verspreiding duidt op een verwantschap met de roodbloeiende vormen van *Parodia malyana*. *P. malyana* bezit echter rechte middendorens in tegenstelling tot de sterk gekrulde bij *P. minima*.

Met zijn grootte van nauwelijks 4 cm - meestal zijn ze nog kleiner - behoort deze soort tot de dwergen binnen het geslacht *Parodia*.

Enzianweg 35, 1224 Wien-Aspern, Oostenrijk

Vertaling: L. Bercht

Gymnocalycium multiflorum (Hook.) Br. & R.

J. LAMBERT Ir A.I.Gx.

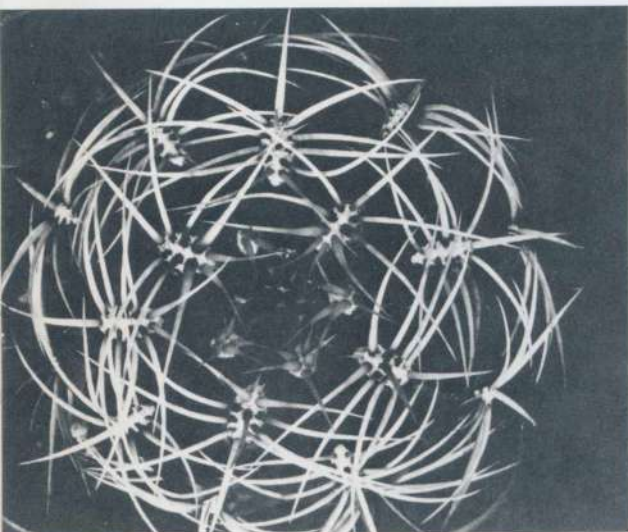
Een der meest verspreide *Gymnocalyciums* in liefhebbersverzamelingen is zonder twijfel de soort welke nu eens als *G. multiflorum*, dan weer als *G. monvillei* bestempeld wordt.

In 1973-74 behandelden Till en Schatzl⁽¹⁾, in opdracht van Bayr, het onderwerp in een uitgebreid artikel en zij concludeerden terecht dat het om één en dezelfde soort ging. Nadat zij dat hadden vastgesteld, besloten ze verder dat de benaming *G. monvillei* voorrang genoot boven *G. multiflorum*, daar de beschrijving van *Echinocactus monvillii* aan die van *E. multiflorus* voorafging.

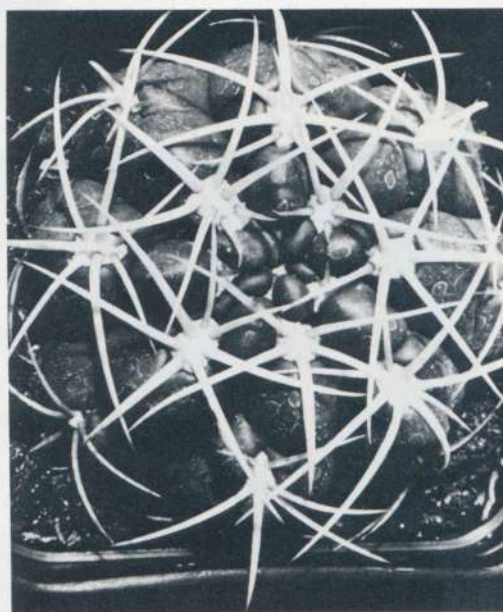
Deze, op het eerste gezicht logische en eenvoudige, oplossing staat of valt echter met de geldigheid van de door Britton en Rose voorgestelde hercombinatie *Gymnocalycium monvillei*. Dit is een combinatie welke m.i. niet zomaar aanvaard kan worden, daar de nodige elementen tot het staven van haar juistheid ontbreken.

Wanneer men de beschrijving van Lemaire⁽²⁾ raadpleegt, dan stelt men vast dat deze zich beperkt tot de beschrijving van het uiterlijk van het plantelichaam en de bedoorning, zonder enige vermelding noch afbeelding van de bloem. Er bestaat derhalve geen enkele zekerheid dat het hier om een *Gymnocalycium* gaat. Zelfs al stemt de beschrijving overeen met die van *G. multiflorum*, dan nog is dit geenszins exclusief en blijkt ze evengoed toepasbaar op een aantal andere bolcactussen...

Anderzijds wordt de herkomst aangegeven als "Paraguai, Cordillariae", wat wij, gezien de weinig nauwkeurige geografische gegevens der vroegere bo-

Gymnocalycium multiflorum
"hoge" vorm

Gymnocalycium multiflorum
"lage" vorm

tanici, best zouden kunnen beschouwen als de provincie Cordillera in Bolivia. De *Gymnocalycium*s welke, in de breedste zin, de streken van de Boliviaans-Paraguayaanse grens bewonen, behoren alle tot de Pflanzii-groep of de Megatae-groep. Dit zijn twee groepen die qua morfologische kenmerken zeer ver verwijderd liggen van *G. multiflorum* en er zeker geen nauwe verwantschap mee hebben. Uiteraard werd *G. "monvillei"* nooit in deze omgeving teruggevonden.

Om deze redenen meen ik dan ook dat het beter is *Echinocactus monvillii* als "nomen dubium" te beschouwen, en de naam van de meer in detail beschreven *G. multiflorum* als alleen geldig te handhaven.

Deze goed bekende Argentijnse soort heeft een uitgestrekt verspreidingsgebied, dat praktisch alle heuvels der provincie Cordoba en ook het noorden der provincie San Luis beslaat. De planten vertonen dan ook een grote variabiliteit en men kan in het bijzonder twee goed afgetekende vormen onderscheiden, naargelang de hoogte waarop de planten groeien.

De "lage" vorm, welke men op geringe tot middelmatige hoogte (700-1000 m) aantreft, ziet er doorgaans als volgt uit:

Lichaam: fel groen, enigszins glanzend; afgeplat van vorm, ongeveer 3/4 zo hoog als breed. Ribben verdeeld in hoekige knobbels, zodanig dat de ribben min of meer gaan kronkelen. De schedel is verzonken en draagt geen wol of doorns. De areolen zijn groot, eirond, weinig viltig en zijn ongeveer 1 cm lang en 4 mm breed. De doorns zijn stevig, afstaand en teruggekromd; in het jeugd stadium zijn ze bleekgroen met bruine tip, daarna worden ze strogeel tot bruinachtig geel. Men telt gewoonlijk 7 tot 9 randdoorns, terwijl middendoorns ontbreken.

De bloemen ontspringen vlak bij de schedel en kunnen tot 10 cm diameter bereiken; de vorm is breed, trechtervormig, met een kort vruchtbeginsel. Ze zijn zuiver wit, echter wel met een bruinachtig roze tot paars streepje aan het uiteinde der buitenste bloemdekbladen. De meeldraden zijn eveneens wit, met roomkleurige helmknoppen. De stamper is licht geel; de stempel telt (11)-12-(13) lobben, welke boven de meeldraden uitsteken.

De soort doet haar naam eer aan; we telden tot 13 bloemen in een krans rondom de schedel.

De "hoge" vorm, welke men hoger in het gebergte (1500 m en meer) ontmoet, wijkt als volgt af van de voorgaande:

Lichaam minder afgeplat en meer bolvormig, bij volwassen exemplaren ongeveer even hoog als breed. Doorns met rode basis en talrijker: 11 tot 13 randdoorns en 1 à 2 middendoorns. Bloemen uitgesproken roze, met een feller gekleurde karmijnroze middenstreep op de bloemdekbladen. Meeldraden en stamper zijn lichtgeel, zoals bij de "lage" vorm.

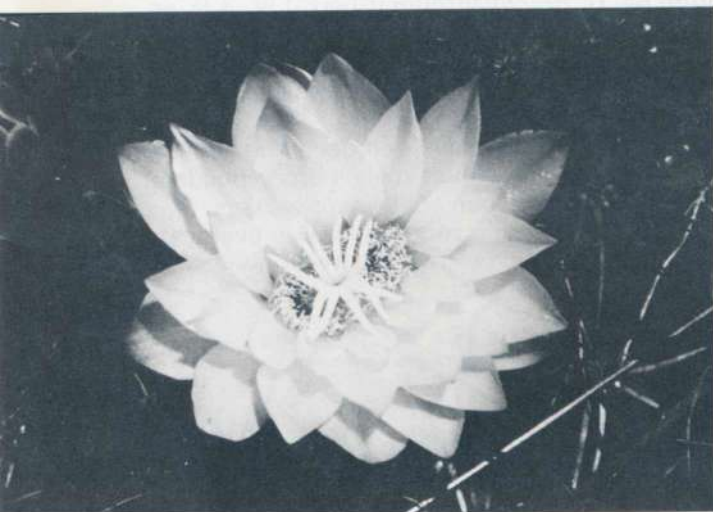
Bij deze vorm treft men tevens een niet onbelangrijk aantal eenslachtige, vrouwelijke bloemen aan, waarvan de helmknoppen dus geen stuifmeel bevatten. Deze bijzonderheid werd reeds vermeld door Till en Schatzl; zij merken op dat de eenslachtige bloemen kleiner blijven dan de normale bloemen, wat door onze eigen waarnemingen bevestigd werd.

Binnen het geslacht *Gymnocalycium* is het optreden van eenslachtige bloemen onder meer bekend bij de Uruguayaanse *Gymno's*, *G. horstii*, *G. buenekeri*, *G. bruchii* en *G. mesopotamicum*.

Piltz heeft de hypothese opgesteld dat de meer afgeplatte planten met witte bloemen kenmerkend zouden zijn voor het noordelijke gedeelte van het verspreidingsgebied, terwijl de hogere exemplaren met roze bloemen meer zuidelijk aangetroffen zouden zijn. Dit strookt echter niet met onze eigen bevindingen en wij menen dan ook dat het veeleer een kwestie van hoogte t.o.v. de zeespiegel is.

*Gymnocalycium
multiflorum*
"hoge" vorm te
Hollada (1500 m)

Idem
met vrouwelijke
bloem

*Foto's van de
schrijver*

*Gymnocalycium
multiflorum*
"lage" vorm
te Tanti (950 m)

Daar waar de "lage" vorm vaak beschutting zoekt onder kleine struiken, groeit de "hoge" vorm in open weiland, d.w.z. in het volle zonlicht.

De grootste exemplaren die we mochten waarnemen vertoonden een diameter van 22 cm, doch het merendeel der planten sterft af bij een diameter tussen 15 en 20 cm.

De planten worden nu eens alleenstaand, dan weer in groepjes aangetroffen en in dit laatste geval vaak te zamen met andere kleine planten.

Door K. Schumann⁽³⁾ werden destijds twee variëteiten beschreven onder de namen *Echinocactus multiflorus* var. *albispinus* en *E. multiflorus* var. *parisiensis*. Backeberg benoemde beide variëteiten tot variëteit van *G. multiflorum* (zie opm. 1).

Deze variëteiten stemmen overeen met de "lage" en "hoge" vormen zoals beschreven, doch de vraag is of we het hier wel over variëteiten kunnen hebben. Er blijken n.l. op tussenniveau ook intermediaire planten te bestaan. Beter is dan ook over "vormen" te spreken i.p.v. variëteiten.

Synoniemen van *G. multiflorum* zijn *G. brachyanthum* (Guerke) Br. & R. en *G. schuetzianum* Till & Schatzl.

Sommige planten welke in omloop gebracht worden onder de naam *G. rosanthemum* n.n. zijn niets anders dan de roze vorm van *G. multiflorum* (zie opm. 2).

In kultuur stelt *G. multiflorum* geen bijzondere eisen: een goed doorlatende grond, regelmatig gieten in de zomer en in de winter koel en droog houden; op zonnige winterdagen zijn benevelen en luchten echter zeer welkom.

Het vraagt wel enkele jaren geduld vooraleer de soort tot bloeien overgaat. Bij onvoldoende belichting zijn de planten gevoelig voor gerekte groei.

Literatuur:

(1) Till, H. & Schatzl, St.: 1973-74, Succulenta, 52, 173, 193, 215, 230; 53, 4.

(2) Lemaire, C.: 1838, Cactearum aliquot novarum ac insuetarum in Horto Monvilliano cultarum; Accurata Descriptio. Levrault, Lutetia Parisiorum.

(3) Schumann, K.: 1898, Gesamtbeschreibung der Kakteen, p. 405.

Passendalestraat 84, 8698 Zonnebeke

Opm. L. Bercht:

(1) Schumann beschreef ook nog een var. *hybopleura*. Zie hiervoor mijn artikel: Wat is *G. hybopleurum* in Succulenta 1985, p. 159.

(2) Onder de naam *G. rosanthemum* komt van alles in omloop. Inderdaad deels planten die tot *G. multiflorum* gerekend moeten worden, maar ook planten die qua zaadstructuur daar niet mee overeenkomen. Die zaadstructuur is nauw verwant met die van *G. fleischerianum*.

* * *

Rhipsalis platycarpa (Zucc.) Pfeiffer

FRANK SÜPPLIE

De planten uit het geslacht *Rhipsalis* groeien rechtop of hangend. De takken hebben verschillende vormen; ze kunnen rond, kantig of bladachtig zijn. De bloemen zijn klein tot middelgroot en zijn er in witte, gele of rode tinten.

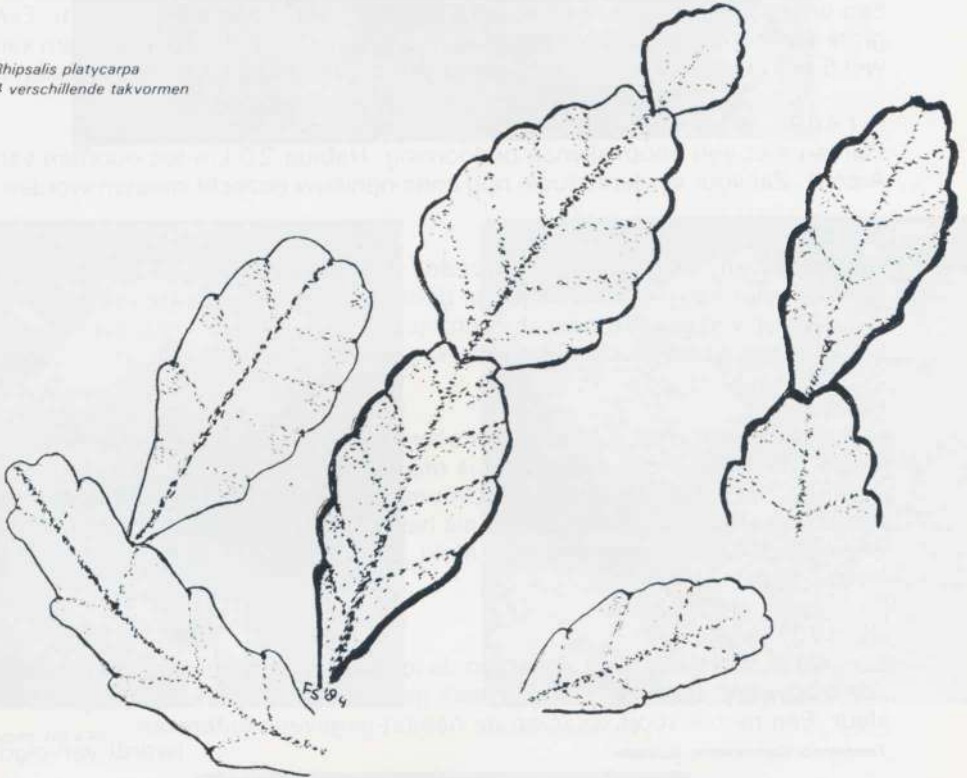
In de systematiek van de cactusfamilie staat het geslacht *Rhipsalis* tot op zekere hoogte vrij geïsoleerd. Samen met geslachten als *Hatiora*, *Rhipsalidopsis* en *Schlumbergera* zijn het verre verwanten van de nachtbloeiende rankcereussen.

De naam van het geslacht is afgeleid van het Griekse woord *rhips*, dat mat of vlechtwerk betekent, duidend op de dichte groei van vele soorten. De soortnaam *platycarpa* betekent met brede vruchten.

R. platycarpa is één van de bekendste Rhipsalissen. De bladachtig afgeplatte takken zijn olijfgroen van kleur en kunnen wel 1 m lang worden. De vorm van de takken is niet constant; vaak komen zelfs op één plant 6-8 verschillende vormen voor. De bloemen staan apart of met meer - soms tot 9 toe - op een areool. Ze zijn geelachtig wit en ongeveer 2 cm breed; ze verspreiden een zwakke geur die aan hyacinthen doet denken. De bes is vuilwit-groen van kleur.

Rhipsalis platycarpa
4 verschillende takvormen

Men kweekt deze en andere Rhipsalissen in een humusrijk substraat dat het gehele jaar door vochtig moet blijven. Dat betekent ook dat ze in de winter geen al te lage temperaturen verdragen, te meer nog omdat het bijna allemaal soorten zijn die bij ons in de winter bloeien. Volle zon kunnen deze planten niet verdragen.

R. platycarpa behoort tot het ondergeslacht *Phyllorhipsalis*. De soorten van dit ondergeslacht zijn niet zulke snelle groeiers.

Het is een interessante soort die ik u gaarne aanbeveel.

Weg langs het kerkhof 1, 6045 AN Roermond

Rectificatie

In het artikel van A.J. Brederoo, Zaadonderzoek bij *Sulcorebutia*'s, *Succulenta* 1985 (4) p. 77 staat *S. mizquensis* in de verkeerde zaadgroep vermeld. Hij behoort in de Kruegeri-groep.

Braziliaanse Melocactussen met een HU-nummer (XI)

GEERT EERKENS

HU 468

Van deze soort bestaat nog geen beschrijving. Mijn zaailingen van een 3 cm Ø vertonen een licht gebogen bedoorning. Deze soort heeft geen midden-doorn, wat ook klopt met een notitie van Buining. De habitat is ten noorden van Jacaraci.

HU 468A

Een onbeschreven soort van wel 18 cm Ø en een hoogte van 13 cm. Een grote soort dus. De bedoorning is lang en scherp, de onderste randdoorn kan wel 5 à 7 cm lang worden. De habitat van deze mooie Melo is mij onbekend.

HU 469

Planten met een onopvallende bedoorning. Habitat 20 km ten noorden van Recife. Zal voor verdere studie nog eens opnieuw gezocht moeten worden.

HU 470

Onbeschreven, bolronde tot platronde, donkergroenblauwige planten met een diameter van 17 cm. De jonge bedoorning is pikzwart tot donkerrood-zwart, later verkleurend naar donkergrijs, krom, klauwvormig en zeer hard. Een buitengewoon mooie soort waarvan ik de habitat niet ken.

HU 471

Niet beschreven. Het is een mooie soort met iets kromme dorens met een lengte van 2 tot 3 cm. De habitat is mij niet bekend. Echter, in Succulenta 1979, p. 137 is onder hetzelfde HU-nummer beschreven *Pseudopilocereus flavipulvinatus* Buin. & Bred. met als habitat Simplicie Mendes, Piauí. Zeer waarschijnlijk groeit daar ook deze Melo, die dan wel het nummer HU 471A moet krijgen.

HU 473

Een niet beschreven soort, waarvan de jonge planten bij droog weer en felle zon blauw zijn. De bedoorning is sterk gebogen en afstaand, oranjegeel van kleur. Een mooie soort waarvan de habitat-gegevens ontbreken.

Tamanredjo, Commewyne, Suriname

(wordt vervolgd)

Melocactus spec. HU 468A

Melocactus spec. HU 468

Melocactus
spec.
HU 469

Melocactus spec. HU 470

Melocactus spec. HU 471

Melocactus
spec.
HU 473

Foto's:
HU 468 en 469
A.F.H. Buining
HU 468A, 470
en 471
H. Sanger
HU 473
L. Bercht

Mesembryanthemaceae (IL)

FRANS NOLTEE en ARIE DE GRAAF

76. Meyerophytum Schwantes

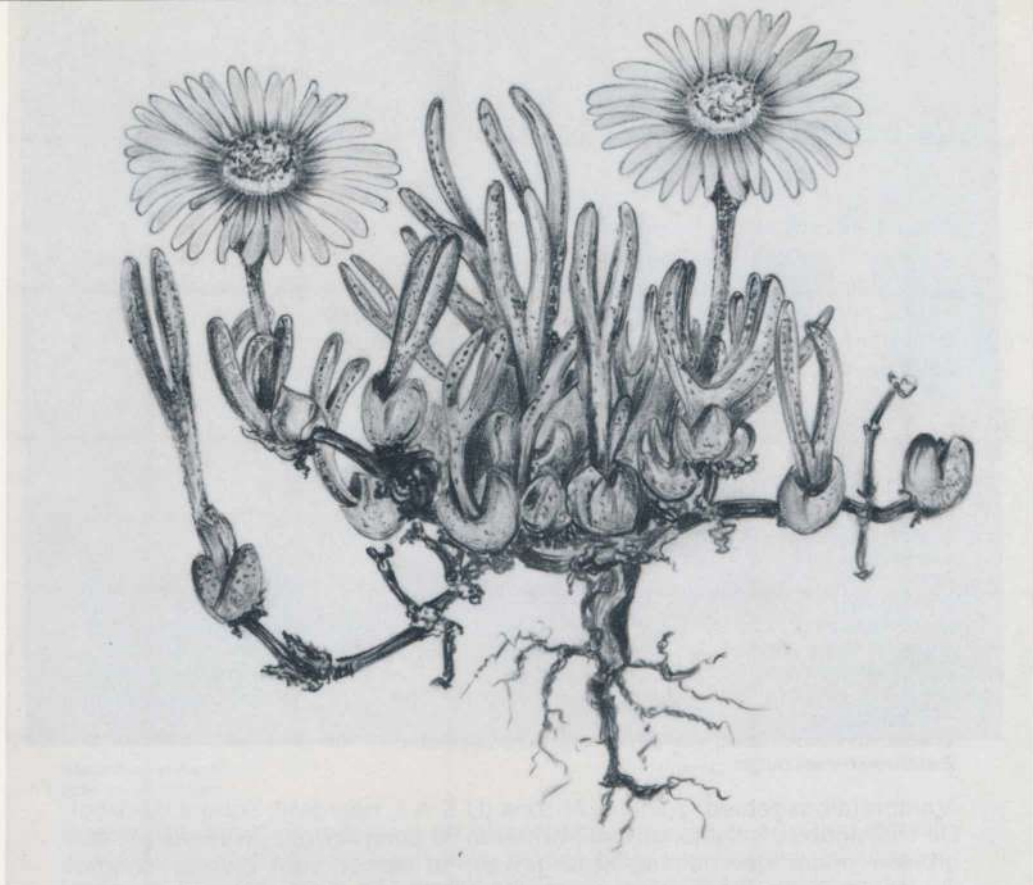
(Ter ere van G. Meyer, bekend onderzoeker van de flora van Klein Namaqualand.)

Meyerophytums behoren, met nog enkele geslachten uit de Mesem-groep, tot de meest merkwaardige voortbrengsels van Moeder Natuur. Merkwaardig in die zin dat zij, al naar gelang de tijd van hun jaarlijkse levenscyclus, bladparen vormen die volkomen van elkaar afwijken. In de rustperiode hebben de planten bladparen die vrijwel kogelrond van vorm zijn, behoudens een zwak gapende spleet tussen de afzonderlijke bladeren van het bladpaar. Op het laatst zijn deze bolletjes omgeven door een papierdunne huid, afkomstig van de oude bladeren. Hierover straks meer.

Aan het begin van de groeiperiode verschijnen uit de spleet langgerekte bladparen. Deze rolronde bladeren zijn voor ongeveer een derde deel van hun lengte, vanuit de basis gerekend, met elkaar vergroeid. Evenals de bolvormige bladeren zijn ze dicht bezet met sterk glinsterende papillen. Loopt de groeiperiode op zijn einde dan verschrompelen deze langgerekte bladeren langzamerhand. Binnenin de bolvormige bladparen hebben zich dan inmiddels nieuwe, eveneens bolvormige bladeren gevormd ten koste van het oorspronkelijke paar. De resten van dit laatstgenoemde paar verdrogen stilaan tot een dun papierachtig huidje, zoals zich dit ook bij o.a. *Conophytums* voordoet. In de nu volgende rustperiode verlenen deze huidjes een afdoende bescherming tegen de sterke zonbestraling en voorkomen daarmee algehele uitdroging. Aan het eind van de rustperiode barsten de nieuwe bladeren uit hun omhulsel en op dat moment mogen de planten voor het eerst weer een beetje water toegediend krijgen. Na korte tijd vangt de echte vegetatieperiode aan en herhaalt zich het hiervoor geschetste proces. De groeitijd begint in onze regionen in de nazomer/vroege herfst en het is niet mogelijk de planten uit dit geslacht te dwingen een ander groeiritmte, meer overeenkomend met onze seizoenen, aan te nemen. Dit geldt overigens ook voor de andere geslachten uit de subtribus (groepje van geslachten) *Mitrophyllinae*. Hiertoe behoren: *Conophyllum*, *Diplosoma*, *Meyerophytum*, *Mimetophytum*, *Mitrophyllum* en *Monilaria*.

De behandeling van de planten uit deze geslachten dienen we bij dit verschijnsel noodzakelijkerwijs aan te passen. 's Zomers droog houden en in de nazomer, als de nieuwe bladeren verschijnen, voorzichtig beginnen met water geven. Hierbij dient wel opgemerkt te worden dat men de planten 's zomers toch zo nu en dan wel een beetje water dient te geven. Het beste kan dit geschieden door de potgrond via de onderkant van de pot een weinig water te laten opzuigen, dan wel door de planten op zeer zonnige dagen 's morgens te nevelen. Men moet niet vergeten dat deze planten in de vrije natuur voorkomen op plaatsen waar veel dauwvorming en zeemist optreden. Ook al geven we ze de, naar de huidige inzichten, best denkbare verzorging, bloemen zullen we vrijwel nooit aan deze planten te zien krijgen. Enerzijds is dit ongetwijfeld doordat de planten zich halsstarrig aan hun oorspronkelijke seizoenen vasthouden, anderzijds is er naar onze mening nog te weinig geëxperimenteerd met deze planten. We bedoelen hiermee dat het best mogelijk zou kunnen zijn dat door bijvoorbeeld in de zomer schoksgewijs water toe te dienen, de planten a.h.w. voor de gek gehouden worden en als reactie op de ongewone(?) toestand, aangezet worden tot knopvorming en bloei.

Meyerophytum tinctum Tekening: A. de Graaf naar een afbeelding in Herre, *The Genera of the Mesembryanthemaceae*.

Nu is dit ontbreken van experimenten wel verklaarbaar. De plantjes zijn niet in grote hoeveelheden voorhanden en als je er één of twee van hebt, dan ben je daar erg zuinig op. Je bent ze eerder kwijt dan rijk! Als de planten behandeld worden zoals cactussen en vele andere succulenten, te weten 's zomers regelmatig watergeven, dan leidt dat ertoe dat de planten ofwel direct de geest geven, ofwel uitgroeien tot wanstaltige gedrochten die niets meer weghebben van de mooi gedrongen plantjes, die zij kunnen zijn. De uit hun krachten gegroeide exemplaren hebben weinig weerstand en zullen, als bij ons de dagen gaan korten en de luchtvochtigheid hoger wordt, gemakkelijk kunnen verslijmen.

Meyerophytums en aanverwanten geeft u een zeer zonnige standplaats in de kas, ook en vooral in de winter, dan groeien ze redelijk goed en kan men het merkwaardige proces van de wisselende bladvormen goed waarnemen.

Het verspreidingsgebied ligt in de kuststreken van Namaqualand in het westelijke deel van de Kaapprovincie.

De vier, tot nu toe bekende, soorten plus 1 variëteit zijn: *M. meyeri*, *M. meyeri* var. *holgatense*, *M. microstigma*, *M. primosii* en *M. tinctum*. De bloemkleuren (als u de bloemen ooit te zien krijgt!) zijn purper/roze tot vuurrood.

Rotterdamseweg 88, 3332 AK Zwijndrecht

Finlandplein 5, 3244 AE Nieuwe Tonge

De continentale Ancistracanthae (slot)

Mammillaria thornberi Orcutt (1902)

Over deze soort is reeds menige pennestrijd gevoerd. Het probleem zit hem in de door Engelmann in 1848 beschreven *M. fasciculata*, waarvan sommigen aannemen dat ze synoniem is met *M. thornberi*. Echter, uit de summierere gegevens van de nieuwbeschrijving van Engelmann kan eigenlijk niet eens geconcludeerd worden of hij een *Mammillaria* of een *Echinocereus* beschreef. Men kan dus voor deze soort ook de naam *M. fasciculata* tegenkomen.

Plantkenmerken:

Lichaam: cilindrisch, spruitend vanuit de basis, soms ook uit hogere axillen op het plantelichaam zelf, 5-8 cm Ø, paarsig groen.

Wortelstelsel: vezelig.

Axillen: naakt.

Randdoorns: 13-20, 5-7 mm lang, dun, recht, glad, wit met donkerbruine tot zwarte punt.

Middendoorns: 1, soms 2-3, tot 18 mm lang, stijf, glad, afstaand, aan de punt omgebogen, donkerbruin tot zwart.

Bloem: tot 30 mm lang, tot 20 mm Ø, karmijnrood tot paarsrood, bloemranden wit; meeldraden roze tot purper; helmknoppen geel; stijf goudgeel tot roodbruin; stempellobben 5-7, donkerpurper.

Vrucht: kort knotsvormig, tot 8 mm lang, scharlakenrood.

Zaad: zwart met putjes.

Verspreidingsgebied: zuidelijk Arizona (U.S.A.), noordelijk Sonora (Mexico).

De typevindplaats ligt langs de Gilarivier in de staat Arizona, waar de planten groeien onder doornachtig struikgewas, te zamen met diverse soorten *Opuntia*'s. Ook onder cultuuromstandigheden stoelt dit plantje sterk uit. Men leest en hoort vaak de klacht dat de stammetjes plotseling afsterven. Ogen-schijnlijk leven ze nog, maar het zijn dan al uitgedroogde mummies. Een mineraalrijk grondmengsel en een zeer regelmatige watergift tijdens de zomermaanden kunnen dit euvel meestal doen voorkomen. Ook heeft deze soort een hekel aan een te hete plek in de kas. Volop zonlicht wordt wel op prijs gesteld.

Een vermeerdering via stek, die overigens - nog zittend aan het moederlichaam - spoedig bewortelt, of via zaaien biedt geen uitzonderlijke problemen. Het beste is dit plantje in een ondiepe schaal te kweken.

Mammillaria yaquensis Craig (1945)

Plantkenmerken:

Lichaam: cilindrisch, over het hele lichaam sterk spruitend en zo zodenvormend, spruiten laten gemakkelijk los, 7 cm hoog, 1½ cm Ø, paarsig groen.

Wortelstelsel: vezelig.

Randdoorns: 18, 5-6 mm lang, dun, recht, stijf, glad, crèmekleurig, lichtbruine punt.

Middendoorn: 1, 7 mm lang, aan de punt omgebogen, stijf, glad, roodbruin overgaand naar donkerbruin.

Bloem: (ontbrekend in Craigs beschrijving) 20 mm lang en breed, bloembladeren lichtroze met een donkerroze middenstreep, stamper met 5-6 purperrode stempellobben, zelfsteriel.

Vrucht: gerekt-bolvormig tot kort knotsvormig, 9x5 mm, scharlakenrood.

Zaad: zwart met putjes, 1 mm lang.

Verspreidingsgebied: typevindplaats bij Fort Pitaya, Rio Yaqui in de staat Sonora, groeiend onder struikgewas op vlakke laaglanden aan de benedenloop van de Yaquirivier. De soortnaam is dan ook van deze riviernaam afgeleid.

Mammillaria yaquensis
Foto van de schrijver

Mammillaria thornberi

Onder liefhebbers hoor je vaak de verzuchting dat ze deze soort zo moeilijk in bloei krijgen. Natuurlijk heeft deze matige bloei een oorzaak en zoals zo vaak ligt de oplossing in de verzorging van de plant. Zodra in de zomer de bloemknoppen goed zichtbaar worden, moet men bij mooi bestendig weer voor een ruime watergift zorgen. Zet deze cactus nooit op een te hete plek in de kas, maar wel op een zonnige. Dan behoeft men niet te vrezen dat de bloemknoppen verdrogen. De planten staan graag dicht bijeen in een zanderig-leemachtig grondmengsel in een ondiep schaalpje. De zich talrijk vormende spruiten kan men, bij voorkeur met een pincet, gemakkelijk van de moederplant verwijderen. De aldus gewonnen spruiten wortelen zeer spoedig. Vermeerderen via zaad is ook geen groot probleem.

Hunt beschouwt deze soort als verwant aan *M. thornberi*, anderen zien haar zelfs als een variëteit ervan.

Lau publiceerde het veldnummer 1080, Fort Pitaya, Sonora.

Mammillaria mainiae Brandegees (1900).

Plantkenmerken:

Lichaam: enkelvoudig, ook spruitend aan de basis of op het plantelichaam, half rond tot konisch bolvormig, 10 cm hoog, lichtgroen tot blauwachtig groen, soms rood aangelopen in de axillen.

Wortelstelsel: vezelig.

Axillen: kaal.

Randoorns: 10-15, 6-10 mm lang, recht, stijf, in jeugdige toestand soms wat behaard, gelig met bruine punt, later kalkkleurig wordend.

Middendoorns: 1-3, 15-20 mm lang, aan de punt omgebogen, soms wat gebogen, glad, soms wat behaard in de jeugdfase, gelig met donkere tot zwarte punt.

Bloem: 10-20 mm lang, tot 25 mm Ø, bloembladeren met roze tot roodachtige middenstreep en witte randen; meeldraden roze tot rood; helmknopjes geel tot oranje; stijl wit tot roze; stem-pellobben 5-6, 7 mm lang, rozerood tot purper.

Vrucht: bol- tot eivormig, 8x5 mm, rood, onder de bedoorning blijvend.

Zaad: zwart met putjes, ca. 1 mm.

Verspreidingsgebied: bij Nogales (typevindplaats) en Sells in de staat Arizona, bij Hermosillo en Banamichi in de staat Sonora en bij Fuerte in de staat Sinaloa.

In Arizona groeien de planten op met gras begroeide heuvelhellingen, terwijl ze bij Hermosillo worden aangetroffen op droge, rotsachtige heuvels. De bij Fuerte in het noorden van Sinaloa voorkomende vorm is donkerder beoornd.

Zodra de bloemknoppen in de hogere axillen goed zichtbaar worden, verlangt de plant regelmatig water. Zet hem op een zonnige doch niet te hete plek in de verzameling. Net als alle microcarpa-achtigen wordt een voedzaam mineraalrijk grondmengsel verlangd.

Lau publiceerde het veldnummer 617, Soyopa, Sonora.

Galmeidijk 49, 4706 KL Roosendaal

Lezers schrijven

De heer F. Stekelenburg, Schotdeuren 11 te Arkel stuurde de redactie bijgaande foto. Het begeleidende briefje vermeldde de volgende gegevens:

"In 1982 moest de afgebeelde plant, een *Astrophytum capricorne*, ontgaan worden van veel ongedierte. In 1983 kwam er een scheut uit de kop van de plant. Het afgelopen jaar ontstonden een tiental knoppen, waarvan er zich zes tot volledige bloem ontwikkelden".

Tot zover de heer Stekelenburg.

Zonder twijfel is bij deze plant een groeistoornis opgetreden, waardoor zich een nieuwe kop is gaan vormen. Dit komt bij veel cactussen na beschadiging van de kop voor en uit eigen ervaring weet ik dat *Astrophytums* daar inderdaad vrij gemakkelijk toe overgaan. Als de oorspronkelijke plant het bloei-bare stadium al had bereikt, zal ook de nieuw gevormde kop wel direct willen bloeien. Op elk areool kan een knop ontstaan. Doordat die kop nog niet breed uitgegroeid is, zitten al die knoppen vrij dicht bij elkaar met als gevolg het geconstateerde resultaat.

L. Bercht, red.

Een vetplantje voor het raam (17)

W. STERK

"Succulente" Begonia's

Succulenten of vetplanten kunnen we omschrijven als planten die in hun bovengrondse delen sap opsparen; dit vocht moet dus in stengels of bladeren te vinden zijn. Bol- en knolgewassen behoren er dan ook niet toe, omdat die hun voorraadje opslaan in ondergrondse organen. Moeilijker is het om te bepalen welke soorten echt vocht opsparen en welke alleen maar een beetje dik blad of wat forse vochthoudende stengels hebben. Gelukkig hebben we evenwel de boeken van Jacobsen. Wat daarin staat noemen we gemakshalve maar succulenten, ook al zijn in sommige gevallen zijn beweegredenen tot het opnemen ervan niet helemaal duidelijk. De natuur erkent in deze, evenals in vele andere situaties, niet de door de mens getrokken grenzen; er ontstaan "grensgevallen". Tot die grensgevallen tussen wel of niet succulent behoren een aantal soorten uit het zeer grote geslacht *Begonia*. Er zijn meer dan 900 soorten beschreven, die verspreid over de tropische en subtropische gebieden van Noord- en Zuid-Amerika, Afrika en Azië voorkomen. In het driedelige "Handbuch" van Jacobsen wordt uit dit geslacht maar één soort genoemd: *B. incana* Lindl.. Met haar grijsachtige, wat dikke bladeren is zij zeer decoratief. Het is een soort die we bij kwekers noch bij verzamelaars veel zullen aantreffen. Echter, in botanische tuinen vinden we deze soort nogal eens in de vrij warme, vochtige kas tussen andere *Begonia*'s. Haar fraaie uiterlijk ontwikkelt zich in de droge succulentenkas evenwel veel beter. Voor een licht, wat zonnig raam in huis doen de planten het heel goed. Deze soort is afkomstig uit Mexico.

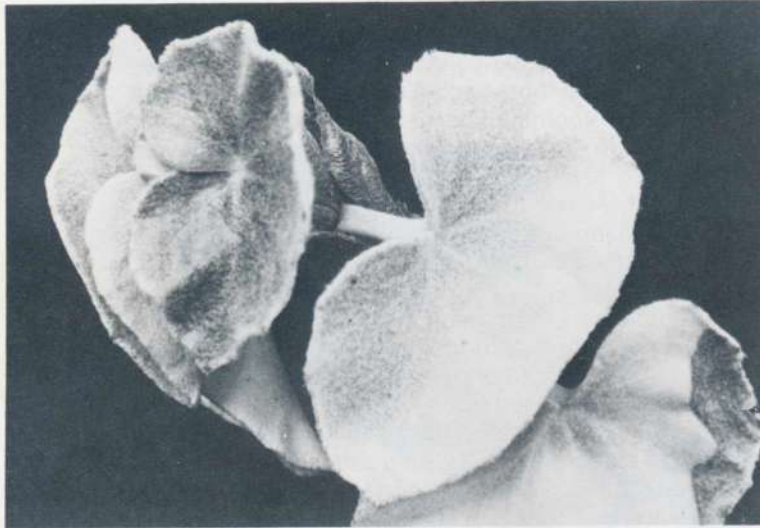
In het "Lexicon" van Jacobsen staan drie soorten uit het geslacht *Begonia* vermeld. Behalve de bovengenoemde zijn dat *B. venosa* uit Brazilië en *B. natalensis* uit Zuid-Afrika.

B. venosa heeft tamelijk dikke bladeren, maar het merkwaardigste van deze plant zijn de steunblaadjes, die heel groot worden en niet zoals bij veel *Begonia*'s afvallen maar aan de stengel blijven zitten. Deze steunblaadjes verdrogen, waarbij ze een bruinachtige kleur krijgen en een heel fijn nervenpatroon zichtbaar wordt, waardoor ze wel wat aan kant doen denken. Ze omgeven de stengel nog als de bijhorende bladeren al afgevallen zijn. De bloemen zijn niet groot, wit met een rose weerschijn. Ze verschijnen in de winter. Ik bezit al meer dan 10 jaar planten van deze soort, gekweekt uit zaad. Het is een goede kamerplant die weinig zorg vraagt. Ze vertakken weinig, waardoor vermeerdering via stek niet snel gaat. In de handel wordt ze wel eens te koop aangeboden.

B. natalensis is een heel andere plant. De bladeren zijn dun en niet sappig. De basis van de stengel vormt een dikke knolachtige voet. Volgens de beschrijving kan deze knol wel 20 cm groot worden. Ik bezit van deze soort maar een klein plantje, dat nog niet gebloeid heeft. Ik vermoed dat in de natuur tijdens de rusttijd de bladeren en een gedeelte van de stengels afsterven. Een soort die bij Jacobsen niet genoemd wordt, maar die naar mijn mening net zo succulent is als de beide eerstgenoemde soorten, is de al lang bekende en vroeger veel gekweekte soort *B. hydrocotylifolia*. Deze soort is ook veel gebruikt om met andere soorten te kruisen. Een nog weleens gekweekte zeer mooie hybride is bekend onder de namen *B. erythrophylla* en *B. feastii*. Deze hybride zou al in 1844 in Duitsland gewonnen zijn. Ook dit is een kamerplant uit "grootmoeders tijd".

*Begonia
venosa*
Foto F. Noltee

Begonia venosa; de
steunblaadjes zijn
goed zichtbaar.
Foto W. Sterk

B. leptotricha is een bronsgroen plantje, afkomstig uit Paraguay. De plant is zelffertil, hetgeen bij Begonia's een uitzondering is. Ze kunnen goed uit zaad gekweekt worden.

Bij alle dikbladige Begonia's is het bladgroen bevattende laagje in het blad bedekt door een laag kleurloze, grote, saphoudende cellen. Bij de meeste bladsucculenten zijn de buitenste cellagen direkt onder de opperhuid groen en is het vocht opgeslagen in de binnenste cellenlagen van het blad.

Alle genoemde soorten zijn geschikt als kamerplant, maar doen het ook goed in de kas uitgeplant tussen cactussen in de volle grond. Ze zijn niet winterhard.

In het algemeen zijn Begonia's goed te zaaien, al kan door slechte bestuiving wel eens niet kiemkrachtig zaad tussen het goede zitten.

In memoriam

Cornelis Bommeljé

17-11-1890 - 13-6-1985

Op een zaterdagavond in september 1923 kocht Cornelis Bommeljé op de markt in 's-Gravenhage een paar cactussen. Dat was het begin van een liefhebberij die in de loop der jaren een steeds grotere plaats in zijn leven zou gaan innemen.

De plantjes groeiden voorspoedig; de cultuur was hem bekend, want zijn vader en grootvader verzorgden al cactussen. Zijn eerste leverancier, toen al lid van Succulenta, bracht hem in contact met andere liefhebbers en met de Vereniging Succulenta.

Een van de oprichters, J.J. Verbeek Wolthuys, woonde ook in Den Haag en ze werden spoedig vrienden. De belangstelling voor succulente planten beleefde een zekere bloei en er verschenen boeken en albums die een groter publiek de schoonheid van deze planten lieten zien.

Bommeljé in de kas bij Rubingh, 1983

In de crisisjaren liep de belangstelling terug en er verscheen een concurrerende vereniging. Tijdens de oorlogsjaren werd er geen vergunning gegeven voor het drukken van het blad Succulenta en het duurde tot 1947 alvorens het opnieuw verscheen, nu namens 2 verenigingen, aantal leden 247!!

Bommeljé werd in Den Haag de stuwende kracht, bezocht Algemene Vergaderingen en Conferenties waar ik hem in 1951 ontmoette en waar onze langjarige vriendschap begon.

Een beminlijk en wijsgerig mens, autodidact, schreef "Cactussen en andere succulenten", vertaalde "Das praktische Kakteenbuch" van W. Haage, schreef artikelen en hield voordrachten over zijn favoriete planten, de Astrophytums. De vereniging waardeerde zijn vele werkzaamheden en benoemde hem tot erelid.

Hij is tot het eind van zijn leven geïnteresseerd gebleven in onze vereniging, is rustig ingeslapen maar zal nog lang in onze herinnering voortleven en zeker ook in de naar hem vernoemde Notocactus bommeljéi.

H. RUBINGH

Het wel en wee van succulenten verzamelen

ANNEMIEKE VAN LING

1 juni

Huernia aspera, *H. distincta* en *H. vogtsii* luiden deze maand hun bloei-periode in, evenals mijn *Echinopsis*, waarvan de naam niet verward moet worden met die van het kleinbloemige aasbloemengeslacht *Echidnopsis*. De zachtrose bloem van mijn *Echinopsis* is liefst twaalf centimeter in doorsnee en verspreidt een heerlijke geur. Wat kan een "d" in een naam een groot verschil inhouden!

3 juni

De ietwat pokdalige nieuwe groei van sommige aasbloemen verontrust me. Ik bestudeer ze met een vergrootglas, maar kan niets ontdekken. Zou ik dan toch "spoken" zien?! Met een onderdeel van een microscoop dat mijn man me leent, kan ik een wat duidelijker vergrotend beeld krijgen. En ja hoor: ik ontwaar een minuscuul rood stipje aan de top van sommige stammetjes. Zou ooit voor het verzamelbegrip "spint" zijn gekozen om aan te geven dat het hier om een onzichtbare en dus zo kwaadaardige vijand gaat? Gelukkig krijg ik van een kennis de naam van een middelje door dat goed moet helpen. Ik moet het middel met water mengen en dan mijn planten ermee besproeien.

6 juni

De eerste serie dia's van dit seizoen is klaar. Ik ben redelijk tevreden over het resultaat. Zeker nu ik verschillende kleuren fotokarton heb, die ik als achtergrond gebruik. Dit geeft een rustig beeld. Hoewel voor macrofotografie vaak een film met een gevoeligheid van 64 ASA wordt aangeraden, ben ik overgegaan op 200 Asa. Alleen dan kan ik, gebruik makend van een tijd van 1/30 seconde, op een diafragma van 8, 11 of 16 komen, wat noodzakelijk is om een betere scherptediepte te bereiken. Ik fotografeer namelijk met een daglichtlamp van 500 Watt, die niet hel genoeg is om bij 64 ASA een diafragma van 16 te halen. Zo'n daglichtlamp prefereer ik boven zonlicht. Allereerst omdat de zon bij ons maar zeer beperkt schijnt en een te fotograferen bloem allang kan zijn uitgebloeid als je op goed weer moet wachten. Ten tweede omdat kunstlicht precies te richten is op de bloem. Bij zonlicht had ik vaak ongewenste schaduw in de buis van een bloem. Via karton met aluminiumfolie licht ik nu de harde schaduw achter de plant wat op. Mijn bloemen fotografeer ik meestal met twee of drie verschillende diafragma's. De best belichte dia's krijgen een plaatsje in mijn verzameling, terwijl de andere naar mijn correspondentievrienden gaan. Zij krijgen op deze manier een wat levendiger beeld van mijn plantencollectie.

10 juni

Van mijn "cactuscollega" op kantoor krijg ik een bladcactus met een prachtige roze bloem en vier grote knoppen cadeau. Thuis tref ik mijn *Huernia ocellata* in bloei aan. Ik herinner me nog precies hoe laaiend enthousiast ik was toen ik deze fraaie bloem een paar jaar geleden voor het eerst zag. En nog steeds vind ik de reddingsboei-Huernia's de mooiste onder de aasbloemen. Helaas zijn twee stekjes van soorten die ik nog niet had, *H. insigniflora* en *H. reticulata*, weggerot bij mijn poging ze te laten bewortelen.

12 juni

Huernia campanulata is nu ook in bloei, evenals *H. longituba*. Deze laatste naam wijst er al op dat het hier om een bloem met een lange buis gaat. *H. levyi* heeft echter de langste buisbloem van de *Huernia*'s. Van mijn *Trichocaulon pillansii* tel ik nu al het honderdste bloempje. Het ziet er echter naar uit dat hij het hier voorlopig bij laat.

15 juni

Hoera, eindelijk weer wat zon! Het leek er al op dat mijn planten in de broeibak stonden te verpieteren, maar vandaag zullen ze weer nieuwe levensenergie opdoen. Mijn planten op zolder zijn natuurlijk minder gevoelig voor het weer. Als ze door gebrek aan warmte en zonneschijn natte aarde houden, doe ik gewoon de verwarming aan.

17 juni

Blijkbaar hoef ik toch niet echt te klagen over het klimaat in dit koude kikkerlandje. Mijn Engelse correspondentievriend schrijft dat hij vanwege het slechte weer pas in juli de eerste bloemen verwacht. Ik zou dus beslist niet met hem willen ruilen. Anders is het daarentegen gesteld met mijn Griekse correspondentievriend, die al zijn planten buiten heeft staan. Het gekke is echter dat hij een van de weinige cactussen- en succulentverzamelaars in Griekenland is. Misschien vinden velen daar het kweken van cactussen en succulenten te gemakkelijk om het ook boeiend te vinden.

29 juni

Het weer is om moedeloos van te worden. Maar mijn aasbloemen zelf geven de moed niet op. Ondanks dat er geen straaltje zon te bekennen is, blijven veel planten bloeien; van *Stapelia maculosa* opent de eerste knop zich.

3 juli

Dank zij mijn Duitse correspondentievriend ben ik vandaag weer elf aasbloemstekjes rijker. Er zit onder andere een goed ogend stammetje bij van *Freerea indica*. De stek die ik uit Engeland kreeg toegestuurd, doet het overigens uitstekend, zodat het er naar uitziet dat ik zo direct twee planten van *F. indica* heb. Pas als na het bloeien blijkt dat ze identiek zijn qua kleur, zal er één naar een cactusbeurs gaan. Ik ben ook blij met een (nieuw) stekje van *Huernia insigniflora*, dat het hopelijk bij het bewortelen niet laat afweten.

4 juli

Een Belgische lezer van *Succulenta*, die vol bewondering heeft gelezen over mijn *Trichocaulon pillansii*, vraagt me in een brief of ik adressen heb waar *Trichocaulons* te koop zijn. Helaas kan ik hem wat dat betreft niet helpen. Was het maar zo gemakkelijk! Ook op cactusbeurzen kom je een *Trichocaulon* maar weinig tegen. Dat ik mijn *Trichocaulon pillansii* enkele jaren geleden op de Goudse cactusbeurs kon kopen, zonder dat andere liefhebbers mij voor waren, was een gelukstreffer. De twee andere *Trichocaulons* in mijn verzameling zijn zaailingen, gekweekt uit zaad van de International Asclepiad Society.

5 juli

Mijn eerste vakantiedag is meteen een werkdag. Ik moet al mijn planten op zolder tijdelijk verhuizen naar de logeerkamer, want de dakkapel is aan een

schilderbeurt toe. Gelijkijdig wordt een ventilator aangebracht om mijn planten op zomerse dagen van wat meer frisse lucht te kunnen voorzien.

6 juli

Een van mijn bladcactussen, een reusachtige plant die ik vorig jaar voor een habbekrats op de cactusbeurs in Nijmegen heb gekocht, is in bloei. Het blijkt geen gele bloem te zijn, maar een witte met gele buitenbladeren. Een schitterend gezicht! Eenzelfde Epiphyllum heb ik ooit in een restaurant in het noorden van het land gezien. Ik had er toen later spijt van dat ik geen stek had gevraagd.

10 juli

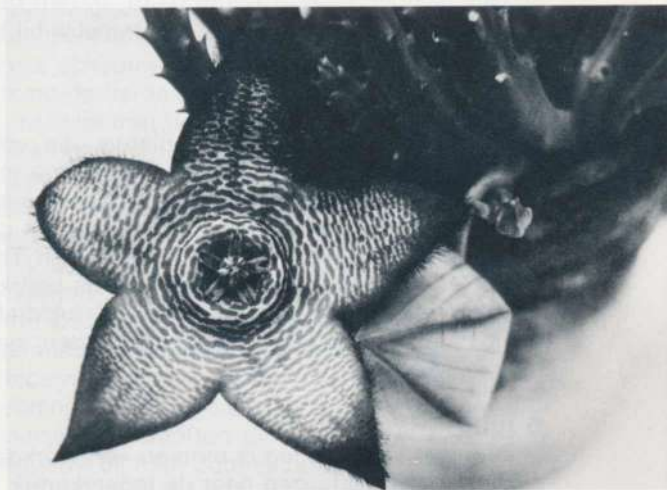
Als de post een van mijn tijdschriften over cactussen en succulenten (Succulenta, Kakteen und andere Sukkulenten of Asklepios) brengt, is dat natuurlijk het eerste waar ik naar grijp. Vandaag is dat Succulenta. Enkele zwartwit afgedrukte dia's van een Discocactus en van mijn *Huernia concinna* en *Orbea ciliata* stellen me voor een raadsel. Er is iets geks mee. En dan zie ik het: de drukkerij heeft ze negatief afgedrukt. Wat licht is, is nu donker en andersom. Jammer hoor!

11 juli

Een (vermoedelijke) *Orbea variegata*-hybride heeft een kanjer van een knop, die eindelijk openbarst. Opvallend is dat de gele tekening die op verwantschap met een *Orbea variegata* duidde, nu helemaal niet te zien is. De bloem is vrijwel egaal paarsrood van kleur en doet sterk aan *Stapelia comparabilis* denken.

Links: *Orbea variegata*
Onder: *Stapelia maculosa*

Huernia ocellata

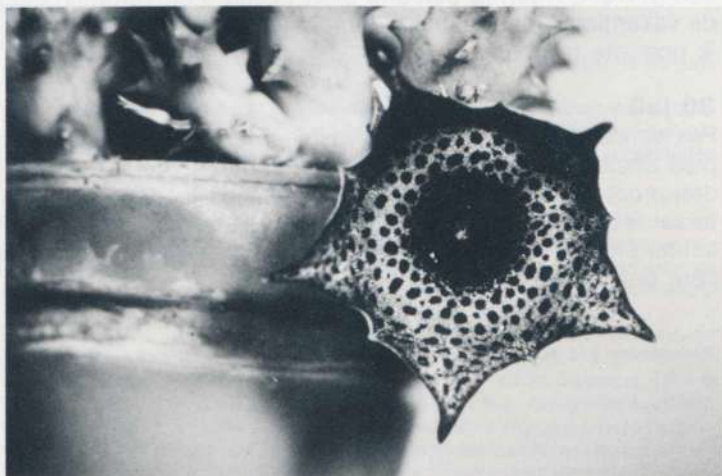
Foto: F. Noltee

Andere foto's van de
schrijfster

*Huernia
boleana*

*Huernia
campanulata*

12 juli

Gelukkig nog net bijtijds, nog voordat we met het vliegtuig warmere oorden opzoeken, brengt de postbode het lang verwachte pakje van mijn Griekse correspondentievriend. Er zitten liefst 22 stekjes in, waarvan de meeste al zijn beworteld. Dit geschenk stemt me niet alleen vreugdevol, maar ook ietwat zorgelijk. Mijn ruimtegebrek begint nu toch nijpend te worden.

15 juli

Twee weken lang moet ik mijn plantjes aan de zorgen van een ander overlaten. Ik troost me met de gedachte dat gelukkig niet net een plant gaat bloeien waarvan ik de bloem nog niet heb gezien.

23 juli

Opuntia's, Cereussen, Aloë's en andere vetplanten groeien hier in Portugal overal in plantsoenen, wat bij ons ondenkbaar is. De botanische tuin in Lisbon toont ons vandaag nog wat meer variatie in succulenten. Zelfs "mijn" *Cereus peruvianus*. Hij is echter al zo oud, dat het onderstuk versteend lijkt. Dat er echter toch leven in zit, toont een jonge zijscheut. Achter hoge hekken zien we honderden planten in potten staan. De poort blijkt niet op slot te zijn en dus wagen we ons op dit (wellicht verboden) terrein. De vele Haworthia's, bladcactussen en Cereussen die we er aantreffen, zien er helaas wel erg dor en roodverbrand uit. Een vergelijking met Nederlandse succulentaria zou beslist mank gaan. Zelfs mijn eigen "kleine" collectie planten kan qua verzorging en soortenrijkdom beslist worden geprefereerd. Opvallend is dat ik slechts een enkele bolcactus zie, terwijl hiervan toch overal in winkeltjes kleine exemplaren te koop worden aangeboden. Maar dan helaas alle met strobloempjes versierd. Wat een kitsch!!

29 juli

Gelukkig, mijn planten thuis zien er keurig verzorgd uit. Twaalf zijn in bloei, waaronder voor het eerst dit jaar een van mijn *Stapelia's* met grote paarse bloemen, twee *Orbea's variegata*, *Echidnopsis cereiformis* en *Caralluma europaea*. De *Stapelia* heeft zelfs drie grote bloemen, die druk door vliegen worden bezocht. Hopelijk heeft dit tot resultaat dat ik eindelijk weer eens zaadpeulen krijg. Een ietwat teleurstellende ontdekking is dat de *Huernia keniensis* var. *keniensis* die ik in mei op de Goudse cactusbeurs kocht, een gewone *Huernia boleana* blijkt te zijn. Een van mijn cactussen heeft in de vakantietijd vier paarse bloemen gehad. Er zit nog één knopje aan, zodat ik nog iets te goed heb.

30 juli

Pas vandaag ontvang ik mijn aasbloemenzaad van de International Asclepiad Society in Engeland, dat ik in mei heb besteld. Evenals twee jaar geleden moet ik dus maar wachten met zaaien tot volgend jaar april. Ik heb in totaal 35 pakjes zaad, met twee tot vijf zaden per pakje. Uit dit geringe aantal blijkt wel dat aasbloemenzaad erg geliefd is. De kosten: circa vijftig cent per pakje.

BOEKBESPREKING

Curt Backeberg, Die Cactaceae. Handbuch der Kakteenkunde. Band VI. Nachträge und Index. Herdruk, 498 bladzijden, 307 foto's waarvan een deel in kleur, formaat 17 x 24 cm, ingebonden met losse, geplastificeerde kaft, ISBN 3-437-30385-6, uitgever Gustav Fischer Verlag, Stuttgart - New York, 1985.

In ruim twee jaar tijd heeft men dan toch kans gezien het hele standaardwerk van Backeberg in herdruk de belangstellenden ter beschikking te stellen. Ongetwijfeld een moedige daad van de uitgever, immers het gaat om een kostbaar werk. Dit afsluitende deel bevat o.m. een bijdrage over de genealogie van de z.g. "Phyllohybriden", gevolgd door aanvullende informatie over diverse cactusgeslachten. Het boek sluit met een indrukwekkende namenlijst, welke voor de gehele serie van de zes delen geldt. In totaal omvat dit hele handboek ruim 4.000 bladzijden.

Nogmaals herhaald, dit hele werk is op de eerste plaats bedoeld voor hen, die zich nader in de cactuskunde wensen te verdiepen. Alhoewel de ontwikkelingen in onze hobby sinds de jaren zestig niet zijn stil blijven staan, zal niettemin dit werkstuk van Backeberg nog vele jaren zijn actualiteitswaarde behouden.

Dit deel kost los DM 260. Voor diegene die op de hele serie heeft ingeschreven, DM 220. Bij onze regelmatige adverteerders is het uiteraard te bestellen. Het complete werk kost DM 1272. De delen 1 t/m 5 kwamen in ons maandblad reeds ter sprake in respectievelijk nr. 1 en nr. 5 van jaargang 1983, nr. 3 en nr. 7 van jaargang 1984 en nr. 4 van jaargang 1985.

Theo Neutelings

Een bijdrage tot de studie van het soortencomplex rond *Notocactus uebelmannianus* door G. Buchner, H. Franssen, J. Hovens en G. Königs (Internoto-Arbeitskreis 2), 30 pagina's, 35 kleurenfoto's, 10 tekeningen en 1 kaart. Ringband met schutblad formaat A4. Eigen uitgave, 1984. Duitse tekst.

Het doel van de studie was de soorten *Notocactus uebelmannianus* (en *fa. flaviflorus*), *N. crassigibbus* en *N. arachnitis* (en *var. minor*) duidelijker af te bakenen dan het vanuit de literatuur mogelijk is. Daartoe werden de nieuwbeschrijvingen en latere literatuurgegevens vergeleken met eigen observaties gedaan aan import- en cultuurplanten. Het resultaat is de moeite waard: de 3 soorten zijn, ondersteund door kleurenfoto's, waaronder groeiplaatsopnamen, en tekeningen van Carla Wolters, goed gekarakteriseerd. Door middel van tekeningen van lichaamsgrootte, bloemen- en zaadbouw worden de onderlinge verschillen duidelijk.

In tegenstelling tot wat de meeste literatuur aangeeft, kon aangetoond worden dat de meeldraden afhankelijk van de temperatuur prikkelbaar zijn. Naast nog andere ophelderingen van tegen- en onduidelijkheden in de literatuur kon ook vastgesteld worden dat *N. crassigibbus* als enige zelffertil is.

Vermeldingen van groeiplaatsen (kaart), aanwijzingen voor de cultuur en foto's van soms zeer interessante, tot dit complex behorende vondsten van F. Stockinger completeren deze lezenswaardige studie. Gezien de vele kleurenfoto's en de uitvoering op stijf papier is de prijs van f 45,00 niet te hoog. U kunt het werk bestellen door overmaking van f 51,50 (f 45,00 plus f 6,50 aan porto- en verpakingskosten) op gironummer 2999178 t.n.v. J. Hovens te Lottum.

H. Peter Schosser

Vert.: L. Bercht

TIJDSCHRIFTEN

Ashingtonia, vol. 1 en 2 (1973-1977)

In 1 band, 360 pp. + inhoudsopgave, talrijke illustraties, vnl. in kleur. Engelse tekst. Holly Gate International, Ashington, Sussex, UK. Prijs ± £ 21.

Waarom een recensie van een oud tijdschrift? In de eerste plaats omdat in *Succulenta* na de bespreking van de eerste vier afleveringen (*Succ.* 1974, p. 73 en p. 119) niets meer van het blad is vernomen. De tweede - en voornaamste - aanleiding is dat het periodiek nu in gebonden vorm verkrijgbaar is.

Ashingtonia is een twee-maandelijks uitgave van de Holly Gate Nurseries, gevestigd in Ashington, Z.-Engeland. Aldaar bevindt zich een werkelijk schitterende verzameling succulenten en xerofieten, samengesteld uit authentiek materiaal. Ter aanvulling van deze collectie werd *Ashingtonia* uitgegeven met als doel liefhebbers informatie te verschaffen over genoemde plantengroepen. Als bewerker van het tijdschrift werd John Donald - bekend door zijn kennis van bolcactus- en uit de Andes - bereid gevonden, in een later stadium bijgestaan door Robert Holt.

Het tijdschrift meet 20 x 20 cm en is in de huidige gebonden vorm voorzien van een stevige zwarte kaft met goudkleurige opdruk. Het glanzende papier is van goede kwaliteit. De vele afbeeldingen zijn praktisch alle in kleur gedrukt. De meeste reproducties meten ongeveer 10 x 9 cm, maar sommige zijn bijna of geheel paginavullend. De foto's zijn i.h.a. van goede kwaliteit; een aantal van de sterk uitvergrote zijn kwalitatief wat minder. Men heeft afgezien van het afsnijden van de zijanten; hierdoor zou de grootte van de illustraties gereduceerd worden.

De inhoud is moeilijk in een kort bestek samen te vatten. Ten dele bestaat deze uit een groot aan-

tal korte artikelen waarin cactussen, andere vetplanten alsmede xerofieten (in de ruimste zin) worden voorgesteld op ongeveer deze wijze als in de voormalige reeks "Ongeregeld maar wel goed" in ons blad. Langere artikelen: een van de hand van Donald, behandelen paarsbloemige *Weingartia*'s, de variabiliteit binnen het genus *Matucana* en geven overzichten van *Acanthocalycium* en *Oroya*. Donald en Brederoo publiceren een uitgebreid vervolgartikel, rijkelijk van foto's voorzien, over de klassifikatie van *Rebutia* sensu lato (*Aylosteria*, *Cylindrorebutia*, *Digitorebutia*, *Rebutia* s.s.) dat in vol. 3 zijn vervolg heeft. Rauh stelt de *Didiereaceae* en *Pachypodium* voor (vnl. in beeld); Rabson doet hetzelfde voor *Adenium*. Teare behandelt Australische succulenten, terwijl Innes in een vervolgsérie vertelt over de flora op een geïsoleerde berg in de Spaanse provincie Alicante.

Voorts vinden we lijsten met de *Rebutia*-vondsten van Fric, Ritter en Rausch; die van Lau worden van een beschrijving voorzien. De revisie van *Lobivia* door Rausch, bekend van zijn driedelige werk, wordt in een overzicht gereproduceerd.

Het tijdschrift wordt gecompliceerd met een catalogus van alle taxa behorende tot de fam. Cactaceae. De soorten en variëteiten gepubliceerd sinds Backeberg's "Das Kakteenlexikon" (1966) zijn voorzien van een verwijzing naar de oorspronkelijke beschrijving. De lijst is bijgewerkt t/m 1975, uiteraard.

Behalve nieuwe combinaties vinden we ook een aantal Latijnse diagnoses van nieuwe taxa ('nieuwbeschrijvingen' of 'eerstbeschrijvingen' zijn naar mijn smaak lelijke samenstellingen en doen sterk denken aan het taalgebruik van onze oosterburen). Buining en Brederoo beschrijven *Discocactus rapirhizus* en *Melocactus florschuetzianus*. Donald publiceert *Borzicactus (Matucana) weberbaueri* v. *flammeus*, *Lobivia laui* en, samen met Lau, *Sulcorebutia cylindrica* en *Weingartia purpurea*. Ritter geeft de diagnose van *Rebutia cintiensis* en *R. tamboensis*, terwijl *R. donaldiana* door Lau en Rowley wordt beschreven. Laatstgenoemde auteur publiceert het genus *Morangaya* (type: *Cereus pensilis* Brandegee, beter bekend als *Echinocereus pensilis*), *Albuca unifoliata* (Liliaceae), twee nieuwe cultivars van *Bulbine* (eveneens lilië-familie) en een kweekvorm van *Senecio*.

Afgezien van kleine onvolkomenheden in de tekst (welk tijdschrift lijdt daar niet onder?) een 'boek' dat in brede kringen aanbeveling verdient, ondanks het feit dat nogal veel aandacht is geschonken aan dwergcactussen uit de Andes. Bij de huidige koers van het pond kost de uitgave ± f 90,00, een niet gering bedrag waarvoor echter een schat aan informatie wordt geboden. Aangezien de gebonden versie geen apart ISBN-nummer heeft zal levering via de normale boekhandel mogelijk enige problemen opleveren. De uitgave is zeker te bestellen bij Holly Gate Nurseries en bij Royal Horticultural Society Enterprises, Dept. 'P', RHS Garden, Wisley, Woking, Surrey GU23 6QB, UK.

Best Bert Jonkers, Hurst Cottage, The Ridge, Woking, Surrey GU22 7EQ, UK.

The Journal of the Mammillaria Society 24 (5) 1984

Na het gebruikelijke voorwoord van de redactie vangt R. Holt aan met zijn gebruikelijke rubriek "Tussen de mijn Mammillaria's". R. Stanley geeft zijn studiebijdrage over Lau- en Reppenhagennummers. J. Pilbeam behandelt een viertal planten in woord en beeld: *Mammillaria herandezii*, *M. mexicensis*, *M. capensis* en *M. tetrancistra*. E. Double doet verslag van een *M. schiedeana*, waarvan een vrucht voorzien is van tuberkels. Th. Neutelings geeft enig commentaar op Lau- en Reppenhagennummers. N. Dennis vertelt dat de Californische mist bepaald geen zegen is voor de Mammillarialiefhebber aldaar. Het nummer wordt afgesloten met diverse reacties van lezers.

Th. Neutelings

INHOUD

Nieuwbeschrijving: <i>Parodia minima</i> Rausch - W. Rausch	178
<i>Gymnocalycium multiflorum</i> - J. Lambert	179
<i>Rhipsalis platycarpa</i> - F. Süplie	182
Braziliaanse <i>Melocactus</i> met een HU-nummer (XI) - G. Eerkens	184
Mesembryanthemaceae (IL) - F. Nolte en A. de Graaf	186
De continentale <i>Ancistracanthae</i> (slot) - Th. Neutelings	188
Lezers schrijven	190
Een vetplantje voor het raam (17) - W. Sterk	191
In memoriam Cornelis Bommeljé	193
Het wel en wee van succulenten verzamelen - A. van Ling	194
Boekbesprekingen - Th. Neutelings en H.P. Schosser	199
Tijdschriften - B. Jonkers en Th. Neutelings	199